

המנורה - מן המקדש לסמל מדינת ישראל

The Menorah - From the Temple to Israel's National Symbol

סיון התשע"ח ■ 5/2018 ■ 1048

אולם עם ההתעוררות הלאומית של העם היהודי בשלהי המאה ה-19 חזרה דמותה של המנורה והודגשה כסמל רב משמעות של מסורת ותחייה. מגמה זו בלטה מאוד בעבודות האומנות של בית הספר "בצלאל" בירושלים, שתלמידיו עיצבו מגוון רחב של מנורות בסגנון חדשני (7). כמו כן גדוד "הראשון ליהודה", שהוקם בסוף 1919 והיה הגוף הצבאי הראשון שמאפייניו עבריים בלבד, בחר לשלב את המנורה כסמל היחידה (8).

זמן קצר לאחר הקמת מדינת ישראל נבחנו הצעות שונות לעיצוב סמל המדינה. מרבית ההצעות כללו בתוכן את סמל המנורה, ולאחר שורה של דיונים הוחלט לפנות אל האחים הגרפיקאים גבריאל ומקסים שמיר לעיצוב הסמל. על פי הצעת השר דוד רמז נקבע כי דמות המנורה שתשולב בסמל המדינה תתבסס על התבליט שבקשת טיטוס. האיור שסימל בעבר את חורבן המדינה היהודית ישקף מעתה את תקומתה של מדינת ישראל ואת חזרת העם מן הגלות לארצו.

שני ענפי הזית שבסמל המדינה נועדו להביע מסר של שלום. שילוב שני המרכיבים ביחד קושר את סמל מדינת ישראל אל חזונו של הנביא זכריה ד, ב-ג: "וְהָיָה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה... וְשֵׁנִים זֵיתִים עָלֶיהָ", ומדגיש את זהות המנורה שבסמל עם זו שניצבה בעבר בבית המקדש.

מוצגים

- 1 - © מוזאון ישראל, ירושלים, מידד סוכובלוסקי
- 2 - רשות העתיקות, יעל יולוביץ
- 3 - שחזור השער, בית התפוצות, תל אביב
- 4 - רשות העתיקות, שלום לוי
- 5 - © מוזאון ישראל, ירושלים, יורם להמן
- 6 - © מוזאון ישראל, ירושלים, אלי פזנר
- 7 - בית ספר בצלאל, ירושלים
- 8 - גדוד הראשון ליהודה.

בעת הנדודים של בני ישראל במדבר שימשה מנורת הזהב בת שבעת הקנים כאחד מכלי הקודש במשכן. מנורה זו, שהוצבה על ידי שלמה המלך בבית המקדש בירושלים, נבזזה על ידי נבוכדנצר מלך בבל בזמן חורבן בית המקדש הראשון. המנורה החדשה, שהכין זרובבל בזמן הבנייה של בית המקדש השני, נשדדה על ידי המלך אנטיוכוס הרביעי והוחלפה במנורת זהב שהתקינו המלכים החשמונאיים.

המנורה בת שבעת הקנים הייתה הבולטת ביותר מבין כלי הקודש, וכבר בזמן המקדש הפכה דמותה לסמל. סמל זה הוטבע במטבע המלך החשמונאי מתתיהו אנטיגונוס (1), נחרט על קירות בתי הכוהנים בירושלים, ושולב כתבליט בכלי אבן שונים.

בית כנסת, מגדלא

בשנת 2009 נערכו חפירות ארכאולוגיות ביישוב מגדלא הסמוך לחוף הכינרת, ונחשפו חורבותיו של בית כנסת עתיק מתקופת בית המקדש השני. בתוך אולם בית הכנסת התגלתה אבן מעוטרת, ששימשה ככל הנראה דוכן לקריאת ספר התורה, ועליה תבליט מרשים של מנורת המקדש לצד שני כדי שמן (2).

שער טיטוס, רומא

בקשת טיטוס, שהוקמה ברומא לאחר דיכוי המרד הגדול וחורבן בית המקדש השני, משולב תבליט המתאר את מסע הניצחון של החיילים הרומיים הנושאים כשלל את מנורת המקדש, סמל ממלכת יהודה המובסת (3). גם היהודים עצמם ראו במנורה סמל רב חשיבות, שאותו שילבו במגוון גדול של אתרים. בין הדוגמות הרבות שהתגלו ניתן לציין את האיור ברצפת הפסיפס של בית הכנסת בנירים (4), חריטה בקיר מערות הקבורה בבית שערים, מנורת אבן מבית הכנסת של חמת טבריה (5) ואיורים מספרים שונים ובהם גם מנורה מתוך דף מעוטר, ספרד, סוף המאה ה-15 (6).

מדינת ישראל

במהלך השנים דחקו סמלים אחרים, דוגמת לוחות הברית ומגן דוד, את מעמדה של המנורה כסמל היהודי המובהק,

עיצוב גיליונית מזכרת, מעטפה וחותמת:
מירי ניסטור
Souvenir Sheet, FDC & Cancellation
Design: Miri Nistor

The Menorah – From the Temple to Israel's National Symbol

While the People of Israel wandered in the desert, the gold seven-armed menorah served as one of their scared tools of worship. This menorah, which was placed by King Solomon in the Holy Temple in Jerusalem, was plundered by Babylonian King Nebuchadnezzar during the destruction of the First Temple. The new menorah, fashioned by Zrubavel during the construction of the Second Temple, was stolen by King Antiochus IV and was later replaced by a gold menorah commissioned by the Hasmonean Kings.

The seven-armed menorah was the most prominent of the sacred tools of worship, and even before the Temple was destroyed it became a well-known symbol and was engraved on a coin featuring Hasmonean King Antigonus II Mattathias (1), carved into the walls of the priests' homes in Jerusalem and embossed on various stone tools.

Synagogue, Magdala

In 2009, archeologists working in the town of Magdala on the shore of the Sea of Galilee discovered the ruins of an ancient synagogue from the Second Temple period. In the main sanctuary they unearthed a large adorned stone featuring an impressive relief of the Temple Menorah alongside two jugs of oil, which was probably used as a lectern for reading the Torah (2).

Arch of Titus, Rome

The Arch of Titus, which was erected in Rome after the Romans quashed the Great Revolt and destroyed the Second Temple, features a relief describing their soldiers' triumphant journey bearing the Temple menorah, the symbol of the defeated Judean monarchy. (3) The Jews themselves also considered the menorah to be an important symbol and integrated it into a wide variety of sites. Among the many examples found are the mosaic floor in the synagogue at Nirim (4), an engraving on the burial cave walls in Beit She'arim, a stone menorah from the synagogue in Hamat Tiberius (5) and illustrations from numerous books, including a menorah from an adorned page, Spain, late 15th century (6).

State of Israel

Over the years, other symbols such as the tablets of the Ten Commandments or the Star of David displaced the menorah as the most significant Jewish symbol. However, the national awakening of the Jewish people in the late 19th century brought back the image of the menorah and it was emphasized as a meaningful symbol of tradition and rebirth. This trend was especially prominent in works created in the Bezalel Academy of Arts in Jerusalem, where students designed a wide range of menorahs in innovative

חומת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

styles (7). The First Judeans Brigade, which was established in 1919 and became the first solely Jewish military entity, also chose to incorporate the menorah into the unit's symbol (8).

Shortly after the State of Israel was established, numerous proposals for the national symbol were reviewed. Most of the proposals included the menorah, and after a series of discussions, graphic designer brothers Gabriel and Maxim Shamir were asked to design the symbol. Based on a suggestion by Minister David Remez, it was determined that the menorah in the national symbol should be based on the Arch of Titus relief. The illustration that symbolized the destruction of the Jewish nation in the past would now reflect the rebirth of the Jewish State and the return of the Jewish People from exile to their homeland.

The two olive branches which appear in the national symbol are designed to express a message of peace. The integration of these two elements ties the national symbol of Israel to the vision of the Prophet Zechariah (4:2-3): "I see a lampstand all of gold... and by it are two olive trees", thus emphasizing the connection between the menorah in the symbol with the one that stood in the Temple in ancient times.

Featured

- 1 - © The Israel Museum in Jerusalem, Meidad Socholovsky
- 2 - Israel Antiquities Authority, Yael Yolovitch
- 3 - Model of the Arch, Museum of the Jewish People at Beit Hatfutsot, Tel Aviv
- 4 - Israel Antiquities Authority, Shalom Levy
- 5 - © The Israel Museum in Jerusalem, Yoram Lahman
- 6 - © The Israel Museum in Jerusalem, Eli Pozner
- 7 - The Bezalel Academy of Arts, Jerusalem
- 8 - The First Judeans Brigade

השירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרת ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
 The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12
 www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue:	מאי 2018	הנפקה:
Stamp Size (mm):	H 40 ג / W 34.64 ר	מידת הבול (מ"מ):
Plate:	-	לוח:
Hexagonal Stamps per Sheet:	3	בולים משושים בגיליון:
Tabs per Sheet:	-	שבלים בגיליון:
Method of printing:	אופסט Offset	שיטת הדפסה:
Security mark:	מיקרוטקסט Microtext	סימון אבטחה:
Printer:	Cartor Security Printing, France	דפוס: